

Největší geopolitické výzvy pro EU? Vedle Ruska také Čína

10.5.2024 - Pavel Nesit | Právnická fakulta UK

Dvacet let už je Česká republika součástí Evropské unie. U příležitosti tohoto výročí uspořádala Katedra evropského práva Právnické fakulty UK sérii veřejných diskuzí, které se věnovaly nejen historii evropské integrace, ale především aktuálním výzvám, jimž evropské společenství čelí.

Válka na Ukrajině, migrace, závislost na strategických surovinách a technologiích – to všechno jsou témata, na která musí evropské společenství reagovat. Tato témata se promítla také do poslední ze série diskuzí, která se konala na PF UK v pondělí 6. května vpoledvečer a nesla název *Evropská unie jako geopolitický hráč*.

Vystoupili na ní vedoucí Zastoupení Evropské komise v ČR a také absolventka PF UK **Monika Ladmanová**, politický geograf působící na Fakultě sociálních věd UK **Michael Romancov** a specialista na evropské právo a také někdejší poslanec Evropského parlamentu docent **Pavel Svoboda** z PF UK. Diskuzi moderoval doktorand PF UK a také jeden z autorů podcastu z Evropy **Jaroslav Denemark**. Její záznam se proto také stane jedním z dílů tohoto podcastu.

Evropská unie dnes stojí na dalším rozcestí, za měsíc ji čekají volby do Evropského parlamentu, na jejichž základě se budou formovat nová obsazení jednotlivých unijních orgánů, především Evropské komise. Vzhledem k válce na Ukrajině a dalším bezpečnostním hrozbám, kterým nyní svět čelí, Monika Ladmanová připomněla, že je dost možné, že kvůli tomu vznikne samostatná funkce komisaře pro obranu.

Panelisté se shodli na tom, že současná geopolitická situace v podstatě donutila Unii stát se geopolitickým hráčem, protože jí „nic jiného nezbyvá“, jak podotkl Michael Romancov. „Dosud Evropská unie, Evropská komise a členské státy spíš dělaly všechno proto, aby se geopolitickým hráčem nestaly. Teď se situace změnila,“ podotkl a připomněl, že Unie se nyní pomalu vynořuje vedle těch největších geopolitických hráčů, kterými jsou Čína, Indie, Rusko a USA. Doplnil však, že EU nedisponuje na geopolitickém poli příliš mnoha výhodami, ze kterých by mohla v situaci těžit.

„Potencionálně jsme silným aktérem. Jsme druhou nejsilnější ekonomikou světa, nemáme sice tak velkou rozlohu jako Čína, Rusko nebo USA, ale jsme třetí nejlidnatější entita na světě po Číně a Indii. Jsme velmi bohatí, máme obrovský intelektuální potenciál. To všechno jsou výhody, jenže my to nechceme propojit dohromady. Evropa tak, jak je nastavená, může jako skutečný geopolitický hráč fungovat jenom tehdy, když tento potenciál bude sdružený. To je náš vnitřní boj,“ podotkl Michael Romancov.

Všichni panelisté se shodli na tom, že by EU jako celek měla více dbát na téma společné obrany. Pavel Svoboda pak podotkl, že je však důležité efektivně využívat peníze, které do obrany směřují. „Dávat dvě procenta HDP na obranu je fajn, otázkou ale také je, jak ty peníze pak využijete,“ myslí si. „Jedním ze znaků geopolitického hráče je to, že má klacek. Jestli ho použije, už je otázka jiná,“ doplnil.

Jak podotkla Monika Ladmanová nejde přitom jen o lidskou sílu, ale i o inovace, vývoj nových typů zbraní a investování do vojenského výzkumu. Michael Romancov pak připomněl z historie příklady úspěšných konfederací, které v Evropě vznikly primárně na bázi obchodu, současně ale investovaly

do společné obrany, například svazek Hanza.

„Měli bychom se rozloučit se svou představou ‚bude líp‘. My jako EU už to nejlepší máme za sebou pokud jde o rozměr, o kterém se bavíme dnes. Posledních třicet let jsme čerpali mírovou dividendu po roce 1989, což vedlo ve většině evropských zemí ke zrušení povinné vojenské služby, snížení vojenské techniky atd. Teď musíme nastoupit opačný trend. Musíme být připravení,“ zdůraznil politický geograf Romancov.

Největší hrozbou pro EU v současné době je podle něj vedle Ruska také Čína. „Je mocností, která se sama domnívá, že je na vzestupu, má to v uvozovkách potvrzené i vývojem v posledních třiceti letech. Je to země, která dává najevo, že chce být ve světě přítomná nejenom jako důležitá ekonomická, ale i normotvorná mocnost. Nabízí alternativy k západním pravdám,“ zdůraznil.

Pavel Svoboda pak doplnil, že pro evropské společenství je velkou hrozbou to, že je nejednotné a stále má tendenci dělat realpolitiku a říkat, že „peníze nesmrdí“.

První z diskuzí, které pořádala Katedra evropského práva PF UK, se konala už 16. dubna a věnovala se tématu *Česko a euro*. Vystoupili v ní **Lenka Dupáková** z Katedry ekonomie a empirických právních studií PF UK, někdejší národní koordinátor pro zavedení eura a člen bankovní rady České národní banky profesor **Oldřich Dědek**, ekonom a také absolvent FSV UK a Přírodovědecké fakulty UK **Lukáš Kovanda** a ekonomický expert a specialista na problematiku EU **Petr Zahradník**.

Historii vstupu ČR do evropského společenství se pak věnovala debata, která se konala 22. dubna a v níž vystoupili novinář **Karel Barták**, někdejší vyjednávač ČR pro vstup do EU a pozdější eurokomisař a následně místopředseda europarlamentu **Pavel Telička** (též absolvent PF UK) a vedoucí Katedry evropského práva PF UK profesor **Michal Tomášek**. I tuto debatu je možné si poslechnout jako podcast.

Článek pochází z redakce Forum UK

<https://www.prf.cuni.cz/aktuality/nejvetsi-geopoliticke-vyzvy-pro-eu-vedle-ruska-take-cina>